

DE NATIONALE

BUITENLESDAG

JANTJE BETON

ivn natuur
educatie

Buitenles
INSPIRATIEBUNDEL

Beste leerkracht,

De Nationale Buitenlesdag staat bij steeds meer scholen op de jaarkalender. Dat blijkt ook uit de succesvolle editie met ruim 2400 deelnemende scholen in 2018! Voor ons als initiatiefnemers, Jantje Beton en IVN Natuureducatie, een bevestiging dat er voorzien wordt in een behoefte van leerkrachten die graag buitenlessen geven. Met de Nationale Buitenlesdag en de buitenlessen die daarna door leerkrachten worden gegeven, wordt ook voorzien in een behoefte van de kinderen. Zij vinden buitenlessen erg leuk, leerzaam én een fijne afwisseling op de lessen binnen.

Buitenles is echter niet alleen leuk en leerzaam, maar ook steeds urgenter. De inspectie van het onderwijs schrijft in haar onderwijsverslag 'de Staat van het Onderwijs 2017' dat de prestaties van leerlingen op onder andere bewegingsonderwijs, natuur en sociale vaardigheden lager zijn dan jaren geleden en er onvoldoende vorderingen plaatsvinden. Daarnaast concludeert de Onderwijsraad in de publicatie 'Meer plezier in bewegen' dat te veel kinderen veel te weinig bewegen en het beweegaanbod beperkt is. De Nederlandse Sportraad (NLsportraad), de Onderwijsraad en de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS) adviseren scholen meer aandacht te geven aan sporten en bewegen om onderwijsdoelen te halen en bij te dragen aan een goede gezondheid voor kinderen. Buitenlessen bieden dan ook een ideale manier om zowel meer beweging te stimuleren tijdens schooltijd als onderwijsdoelen voor alle vakken na te streven. Digitale tools kunnen

worden ingezet om leerlingen en leerkrachten te stimuleren en te ondersteunen met inspirerende praktijkvoorbeelden, zoals de Buitenlesbundel.

Met deze nieuwe Buitenlesbundel, samengesteld door leerkrachten, voorzien we jou weer van uitdagende lessen. We zijn verschillende leerkrachten, studenten van ROC Sportcollege en de klankbordgroep, bestaande uit leerkrachten en schoolleiders uit heel Nederland, erg dankbaar voor hun bijdrage. De Buitenlesbundel biedt per bouw 3 nieuwe uitgewerkte lessen, die je zelf, al naar gelang het niveau van de groep, eenvoudig makkelijker of uitdagender kunt maken. Ook kun je ze simpel aanpassen aan de lesstof waar je op dat moment mee bezig bent. In deze bundel vind je ook een handige materialenlijst met middelen die een buitenles nog makkelijker en leuker maken. Laat je hierdoor inspireren voor het bedenken van nieuwe lessen.

Heb je zelf ook een leuk buitenlesidee? Laat het ons weten via info@buitenlesdag.nl en wie weet komt jouw les in de volgende Buitenlesbundel. Voor nu wensen we jou en alle leerkrachten, scholen en leerlingen heel veel plezier toe op de Nationale Buitenlesdag.

Hartelijke groet,

Team Nationale Buitenlesdag

Vivian Stephen Wilma
Daphne

INHOUD

LESVOORBEEDEN GROEP 1-2

Sorteren en tellen op het plein
REKENEN

Raak of rommel **TAAL**

Waterdieren tekenen **TEKENEN**

LESVOORBEEDEN GROEP 5-6

Tafels automatiseren **REKENEN**

Ren je rot naar spellingscategorieën
TAAL

Teken-renspel
KUNSTZINNIGE ORIËNTATIE

LESVOORBEEDEN GROEP 3-4

Klok kijken: halve en hele uren
REKENEN

Race-lezen **TAAL**

Spoorzoeken **REKENEN**

LESVOORBEEDEN GROEP 7-8

Levend stratego met breuken **REKENEN**

Oefenen met als-dan en is-zijn **TAAL**

Memory uit de tijd **GESCHIEDENIS**

VOORBEREIDINGSTIJD

10 minuten

LESTIJD

30 minuten

rekenen

SORTEREN EN TELLEN OP HET PLEIN

GROEP 1-2

LESDOEL

De leerlingen oefenen met sorteren op kleur, tellen en aangeven wat meer of minder is.

Kerdoel 23: De leerlingen leren wiskundetaal gebruiken.

Kerdoel 24: De leerlingen leren praktische en formele rekenwiskundige problemen op te lossen en redeneringen helder weer te geven

INHOUD

Vorbereiding

Bedenk en bekijk op het schoolplein of in de schoolomgeving welke natuurlijke materialen je voor deze les kunt gebruiken. Is er weinig te vinden, gebruik dan gekleurde buitenspeelmaterialen voor het sorteren en tellen. Verzamel ze van te voren en leg dit klaar.

BENODIGDE MATERIALEN

- Natuurlijke materialen van verschillende kleuren
- (Spel)materialen van verschillende kleuren, zoals pionnen, hoepels, emmertjes, ballen, zandbakvormpjes, loopklossen en bouwblokken
- Eventueel stoepkrijt

Inleiding

Verzamel de leerlingen buiten. Vraag hen als eerste opdracht om zichzelf te sorteren op kleur van jas (kleding). 'Welke kleur zit het meeste in je kleding? Zoek de andere leerlingen met dezelfde kleur als jij.' Wellicht heb je dan gelijk groepjes voor het vervolg van de les. Zo niet, dan maak je zelf groepjes. Vertel de leerlingen alvast dat ze zometeen alle verzamelde losse spullen op het plein mogen verdelen in groepjes, dat doen ze op kleur. Dit kan dezelfde kleur van hun jas zijn, maar als dat niet uitkomt kies je voor elk groepje een eigen kleur.

Aan de slag

Buiten zet je verspreid over het plein voor elke kleur een gekleurde pion (of hoepel) neer. Hier kun je leerlingen ook bij laten helpen. Loop vervolgens elke pion langs en vraag aan de leerlingen welke kleur het heeft. Vertel dat bij elke pion het materiaal of speelgoed met dezelfde kleur neergelegd moet worden. Heb je geen groepjes kunnen maken bij de eerste opdracht, verdeel dan nu de leerlingen in groepjes gelijk aan het aantal kleuren dat ze kunnen sorteren. Geef elk groepje een kleur om te sorteren. Daarna mogen de leerlingen de materialen van hun kleur pakken en neerleggen bij de pion of hoepel van hun kleur.

Differentiatie:

Je kunt leerlingen van groep 2 uitdagen eerst zelf te tellen hoeveel voorwerpen ze hebben. Je laat ze dan het juiste getal met stoepkrijt bij de

plaatje (of hoepel) zetten. Als het niet met stoepkrijt kan, schrijven ze het getal groot op een kaartje en leggen ze die ernaast.

Reflectie

Als alle groepjes klaar zijn, ga je met de leerlingen tellen. Tel hardop samen met de leerlingen het aantal materialen bij elke kleur. Houd bij het tellen steeds het speelgoed omhoog.

Vervolgens oefen je nog met meer-minder.

Vraag aan de leerlingen of ze weten van welke kleur de meeste spullen zijn. Hoeveel waren dat er? En waar liggen de minste? Vergelijk ook twee groepjes materialen, bij welke van de twee liggen er meer?

Ben je klaar met dit onderdeel; laat de leerlingen de materialen opruimen.

VOORBEREIDINGSTIJD

10 minuten

LESTIJD

15 minuten

taal

RAAK OF ROMMEL

GROEP 1-2

LESDOEL

De leerlingen oefenen met het herkennen van letters in woorden (visuele discriminatie)

Kerdoel 11: De leerlingen leren een aantal taalkundige principes en regels. De leerlingen kennen regels voor het spellen van andere woorden dan werkwoorden.

Kerdoel 12: De leerlingen verwerven een adequate woordenschat en strategieën voor het begrijpen van voor hen onbekende woorden.

INHOUD

Vorbereiding

Knip alle kaartjes los van de werkbladen of maak zelf kaartjes die aansluiten bij jouw leerlingen. Het is handig om ze te lamineren, zodat je ze vaker kunt gebruiken. Verspreid de kaartjes over je schoolplein, leg er bijvoorbeeld een steentje of pittenzakje op zodat ze niet wegwaaien. Houd één kaartje bij je voor de uitleg.

BENODIGDE MATERIALEN

- Uitgeprinte en -geknipte kaartjes van de werkbladen
- 2 bakken of emmers met daarop 'raak' of 'rommel' (eventueel in 2 verschillende kleuren om het herkenbaar te maken)

Zet op een centrale plek de bakken of emmers neer.

Inleiding

Leg de leerlingen uit wat ze mogen doen. Doe het hierbij eerst zelf voor. Bij de voorbereiding heb je één kaartje apart gehouden, laat deze zien aan de leerlingen. Vertel dat er op elk kaartje een woord en een letter staat. Zit de letter in het woord of klopt het niet? Als het klopt, is het raak en als het fout is, is het rommel. Ren dan naar de bakken of emmers en gooi het kaartje in de juiste bak (raak of rommel).

Aan de slag

Geef de leerlingen de opdracht om alle kaartjes in de raak of rommel bakken te gooien. Afhankelijk van jouw groep deel je ze in groepjes of tweetallen in of laat je de leerlingen alleen de kaartjes zoeken en lezen.

Differentiatie:

- Je kunt de woorden vervangen door plaatjes.
- Je kunt ervoor kiezen om alleen woorden te gebruiken die wel kloppen of juist foute en goede antwoorden te husselen.

Reflectie

Als alle kaartjes zijn gevonden en in de bakken gegooid, verzamel je alle leerlingen bij de bakken. Bespreek met de leerlingen de kaartjes en of ze in de juiste bak zijn beland. Als je wilt, begin je weer opnieuw met dezelfde kaartjes en doe je het nog een keer.

Werkblad 1

Letters in woorden herkennen					
kip	p	jas	s	hoog	g
bad	d	muur	m	poes	g
klas	z	pen	a	huis	h
dag	b	som	s	bos	b
pet	p	roos	h	zee	s
zus	o	tak	k	sok	k
aap	p	hond	b	doos	d

Werkblad 2

Letters in woorden herkennen					
boot	b	oog	p	wip	w
duif	f	pet	l	dak	h
bal	d	veer	r	been	m
zon	m	tas	s	boom	n
vis	v	jas	j	bel	t
hond	n	boek	k	das	a

VOORBEREIDINGSTIJD

10 minuten

LESTIJD

20 minuten

tekenen

WATERDIEREN TEKENEN

GROEP 1-2

LESDOEL

De leerlingen tekenen buiten op het plein dieren na met water.

Kerdoel 54: De leerlingen leren beelden te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.

INHOUD

Voorbereiding

Zorg dat je een dag uitkiest waarop het niet onlangs geregend heeft, zodat de tegels van het schoolplein niet al nat zijn. Vul emmers met water zodat de leerlingen buiten hun bekertje kunnen vullen met water. Verzamel de verfkwasten en eventueel ook afbeeldingen van dieren zodat de leerlingen deze kunnen natekenen.

Inleiding

Lees eerst een verhaal uit een prentenboek voor waar dieren in voor komen, bijvoorbeeld over de dierentuin. Dit kan je al buiten doen.

Vertel daarna de leerlingen dat ze de dieren uit de dierentuin ook mogen verven. Maar niet met verf, maar met water!

Aan de slag

Geef elke leerling een bekertje en een verfkwast. De leerlingen mogen zelf hun bekertje met water vullen om mee te gaan verven. Ze kiezen een dier uit om te verven en zoeken een plekje op het plein. Dan kunnen ze zelf aan de slag. Als een leerling klaar is, kan hij/zij nog een volgende dier tekenen.

Tip! Je kunt er ook voor kiezen om met modder te tekenen. Hiervoor heb je nog wel witte vellen papier nodig en aarde om de modder te maken. Ook met modder maken de leerlingen de mooiste kunstwerken.

BENODIGDE MATERIALEN

- Bekertjes
- Emmers met water
- Verfkwasten
- Eventueel voorbeeldafbeeldingen van dieren om na te tekenen

Reflectie

Laat alle leerlingen naar elkaars dieren kijken, staan ze er nog? Als het zonnig is, verdwijnen de dieren al snel. Bespreek met de leerlingen hoe dat kan. Eventueel kun je nog met elkaar de geluiden van de dieren maken en/of de bewegingen om de les af te sluiten.

VOORBEREIDINGSTIJD

15 minuten

LESTIJD

20 minuten

rekenen

KLOK KIJKEN: HALVE EN HELE UREN

GROEP 3-4

LESDOEL

De leerlingen oefenen in groepjes met de halve en hele uren van het klokkijken.

Kerdoel 33: De leerlingen leren meten en leren te rekenen met eenheden en maten, zoals bij tijd.

INHOUD

Voorbereiding

Print de werkbladen uit en knip voor elk groepje de strook uit (met 6 tijden). Voor beter en vaker gebruik kun je deze lamineren. Verzamel de andere benodigde materialen. Deze leg je buiten klaar op een centrale plek.

Inleiding

Leg eerst binnen de halve en hele uren uit en oefen er alvast een paar. Deel de leerlingen alvast in 10 groepjes in. Daarna kunnen jullie naar buiten en leg je de eerste opdracht uit.

Aan de slag

Opdracht 1:

Verzamel met de leerlingen op een centrale plek waar de materialen al liggen of op een plek waar je op dat moment wilt starten. De groepjes mogen allemaal een hoepel en een stoepkrijt pakken en krijgen van jou het werkblad met tijden erop. Het werkblad per groepje is een strook met 6 tijden erop. De leerlingen zoeken een plek op het schoolplein en leggen daar de hoepel neer. In de hoepel schrijven ze met stoepkrijt de getallen 1 t/m 12 om zo een klok te maken. Dan tekenen ze de wijzers van de klok. Deze verzinnen ze niet zelf, het is de eerste tijd op hun werkblad. Als iedereen klaar is, verzamel je hen weer op de centrale plek. Controleer even of alle klokken kloppen. Klopt er een klok niet, maar dan met het desbetreffende groepje snel nog de juiste klok. Doe je dit niet, dan komen de leerlingen in de 2^e opdracht niet goed uit.

Opdracht 2:

Op het plein staan nu allerlei verschillende klokken. De leerlingen gaan nu op zoek naar de klok met daarop de tweede tijd van hun werkblad. Hebben ze de juiste klok gevonden, dan blijven ze even staan tot iedereen de klok heeft gevonden. Daarna roep je iedereen weer terug op de centrale plek. Nu mogen ze op zoek naar de 3^e tijd van hun strook. De leerlingen herhalen dit totdat ze alle tijden hebben gevonden. Je kunt ze bij deze opdracht laten rennen, maar je kunt ook een andere bewegingsvorm kiezen zoals hinkelen, springen of huppelen.

BENODIGDE MATERIALEN

Per groepje:

- Hoepel
- Stoepkrijt
- Werkblad

Reflectie

Als je klaar bent met beide opdrachten bespreek je met de leerlingen hoe het ging. Vonden ze een tijd moeilijk om te vinden? Eventueel kan je nog een extra spel als afsluiting doen. Daarvoor heb je stoepkrijt nodig. Teken op de grond een paar grote cirkels en schrijf er de cijfers 1 t/m 12 in. Dit zijn de klokken. Verdeel de klas in gelijke groepjes zodat iedere 'klok' evenveel leerlingen heeft. Noem een tijd en laat twee leerlingen per klok de juiste tijd aangeven door als wijzers op de grond te gaan liggen. Alle groepjes maken dezelfde tijd. Hierna zijn de volgende twee leerlingen per klok aan de beurt.

Werkblad kloktijden

groep 1		
⌚ 1 1 uur	⌚ 2 half 11	⌚ 3 half 5
⌚ 4 5 uur	⌚ 5 10 uur	⌚ 6 half 3

groep 2		
⌚ 1 half 5	⌚ 2 1 uur	⌚ 3 half 11
⌚ 4 10 uur	⌚ 5 5 uur	⌚ 6 2 uur

groep 3		
⌚ 1 5 uur	⌚ 2 10 uur	⌚ 3 1 uur
⌚ 4 half 5	⌚ 5 half 11	⌚ 6 half 8

Werkblad kloktijden

groep 4		
⌚ 1 half 11	⌚ 2 5 uur	⌚ 3 10 uur
⌚ 4 1 uur	⌚ 5 half 5	⌚ 6 9 uur

groep 5		
⌚ 1 10 uur	⌚ 2 half 5	⌚ 3 5 uur
⌚ 4 half 11	⌚ 5 1 uur	⌚ 6 half 12

groep 6		
⌚ 1 half 3	⌚ 2 half 12	⌚ 3 2 uur
⌚ 4 half 8	⌚ 5 9 uur	⌚ 6 1 uur

Werkblad kloktijden

groep 7		
⌚ 1 2 uur	⌚ 2 half 3	⌚ 3 9 uur
⌚ 4 half 12	⌚ 5 half 8	⌚ 6 half 5

groep 8		
⌚ 1 half 8	⌚ 2 9 uur	⌚ 3 half 3
⌚ 4 2 uur	⌚ 5 half 12	⌚ 6 5 uur

groep 9		
⌚ 1 9 uur	⌚ 2 half 8	⌚ 3 half 12
⌚ 4 half 3	⌚ 5 2 uur	⌚ 6 half 11

Werkblad kloktijden

groep 10		
 1 half 12	 2 2 uur	 3 half 8
 4 9 uur	 5 half 3	 6 10 uur

VOORBEREIDINGSTIJD

15 minuten

LESTIJD

35 minuten

taal

RACE-LEZEN

GROEP 3-4

LESDOEL

De leerlingen oefenen om op tempo woordrijen te lezen.

Kerdoel 4: De leerlingen leren informatie te achterhalen in informatieve en instructieve teksten.

Kerdoel 12: De leerlingen verwerven een adequate woordenschat en strategieën voor het begrijpen van voor hen onbekende woorden

INHOUD

Voorbereiding

Verzamel de benodigde materialen per tweetal.

Inleiding

Bespreek met de leerlingen dat zij op een vlot tempo woordrijen gaan lezen. Verdeel de leerlingen in groepjes van twee. Elk tweetal krijgt een pion, stoepkrijt, dobbelsteen en een leeskaart.

Aan de slag

De leerlingen zoeken een plek op het schoolplein. Op de gekozen plek zetten ze de pion. Onder de pion komt de leeskaart. De leerlingen nemen tien grote stappen en zetten met stoepkrijt op het eindpunt een kruis. Dit is het startpunt. De leerlingen gooien met de dobbelsteen op het kruis. Het gegooide aantal ogen geeft aan welke woordrij er gelezen moet worden. Beide leerlingen rennen naar de leeskaart. Degene die heeft gegooid leest en de ander helpt. Vervolgens rennen ze samen terug en mag de ander gooien en lezen. Dit kunnen de leerlingen meerdere keren herhalen en ze kunnen bijhouden hoeveel woordrijen zij hebben gelezen in verschillende rondes.

Differentiatie:

Je kunt de leerlingen ook andere bewegingsvormen dan rennen laten doen, zoals huppelen, hinkelen of springen. Daarnaast kun je ook na een paar rondes nieuwe tweetallen maken zodat ze met een ander maatje kunnen oefenen.

Reflectie

Maak samen met de leerlingen een kring. Bespreek met hen hoe het oefenen ging. Kies een paar groepjes uit die voor de anderen kunnen laten zien hoe het ging.

BENODIGDE MATERIALEN

Per tweetal

- Stoepkrijt
- Pionen
- Dobbelstenen
- Leeskaarten (met zes woordrijen)

VOORBEREIDINGSTIJD

15 minuten

LESTIJD

15-20 minuten

rekenen SPOORZOEKEN

GROEP 3-4

LESDOEL

De leerlingen oefenen met het leggen en volgen van een route van "A" naar "B".

Kerdoel 32: De leerlingen leren eenvoudige meetkundige problemen op te lossen: beschrijven van routes.

INHOUD

Voorbereiding

Print voor elk tweetal een werkblad uit. Het werkblad start eerst met maximaal vijf tegels, de kortste route. Er zijn ook routes te maken met meer tegels, maximaal tien. Teken van te voren met stoepkrijt letters of cijfers op het plein met verschillende aantallen tegels ertussen. Zo kunnen de leerlingen routes met verschillende lengtes maken.

Inleiding

Leg eerst de opdracht uit en maak vervolgens tweetallen. De leerlingen gaan in tweetallen een route maken en lopen. Op het plein staan allerlei letters of cijfers. Eén leerling maakt een route naar een gekozen letter of cijfer. Dat doet hij/zij door op het werkblad pijlen te tekenen (zie voorbeeld). Let hierbij op dat de tweetallen samen een 'starttegel' afspreken (of aankruisen met stoepkrijt). De gekozen starttegel moet 5-10 tegels van een lettertegel verwijderd zijn. Bij het tekenen van de route staat één pijl gelijk aan één stoeptegel. Als de leerling klaar is, geeft hij/zij het werkblad aan de andere leerling van het tweetal.

Aan de slag

De andere leerling gaat met het werkblad op pad. De leerling start bij de afgesproken starttegel. Met behulp van de pijlen loopt hij/zij de route naar de eindletter of -cijfer. Pijltje naar links is een tegel naar links, pijltje naar boven is een tegel naar voren. Komt de leerling bij de juiste eindtegel met een cijfer of letter uit? Daarna wisselen de leerlingen van rol en doen ze het nog een keer. Vanaf de derde route kunnen de leerlingen een langere route maken van maximaal 10 tegels.

Differentiatie:

Deze les kun je moeilijker maken door de leerlingen een woord te laten lopen. Hiervoor moet je alleen letters op het plein tekenen, geen cijfers. Geef de opdracht om een woord van drie of vier

BENODIGDE MATERIALEN

Per tweetal

- Werkblad
- Potlood
- Klembord
- Stoepkrijt

SPORZOEKEN

letters te maken, dit woord mogen ze zelf verzinnen. De eerste leerling tekent een route met pijltjes van letter naar letter op het werkblad, bijvoorbeeld p-e-n. De andere leerling loopt de route via de pijltjes en maakt het woord. Is het woord goed?

Reflectie

Bespreek met de leerlingen hoe het ging. Als de leerlingen ook woorden hebben gemaakt, vraag dan welke woorden en of het gelukt was.

Werkblad

Geef in de blokjes aan met ↓ → ↑ ← welke weg je volgt

1

--	--	--	--	--

2

--	--	--	--	--

3

4

Werkblad

Geef in de blokjes aan met ↓ → ↑ ← welke weg je volgt

5

6

7

VOORBEREIDINGSTIJD

15 minuten

LESTIJD

30 minuten

rekenen

TAFELS AUTOMATISEREN

GROEP 5-6

LESDOEL

Automatiseren van de tafel van... (tafel naar keuze)

Kerdoel 27: De leerlingen leren de basisbewerkingen met gehele getallen, in elk geval tot 100, snel uit het hoofd uitvoeren, waarbij de tafels van buiten gekend zijn.

Kerdoel 29: De leerlingen leren handig vermenvuldigen en delen.

INHOUD

Vorbereiding

Teken met stoepkrijt op het schoolplein vijf verschillende circuits. Er moeten evenveel circuits zijn als groepjes.

Onderdeel 1. Cijfers 1-10 achter elkaar tekenen

Onderdeel 2. Cijfers 1-10 met grotere afstand ertussen achter elkaar tekenen. Zet pionnen langs de cijfers.

Onderdeel 3. Cijfers 1-10 (hinkel-veldvorm)

Onderdeel 4. Teken een lange lijn. Oneven cijfers aan de ene kant en even cijfers aan de andere kant.

BENODIGDE MATERIALEN

- Stoepkrijt
- Pionnen
- Mand met een bal

Onderdeel 5. Cijfers 1-10 op een muur tekenen.

Inleiding

Verdeel de klas in 5 groepjes. Vertel de leerlingen dat ze vandaag meerdere tafels gaan oefenen.

Aan de slag

Elk groepje begint bij een ander circuit. Als ze met een onderdeel klaar zijn, gaan ze door naar de volgende, totdat ze alle circuits voltooid hebben. De leerkracht noemt een tafel, bijvoorbeeld 7! De leerlingen gaan de onderdelen af. Als ze op 1 komen moeten ze hardop zeggen $1 \times 7 = 7$. Bij twee wordt het $2 \times 7 = 14$, zo gaat het door tot $10 \times 7 = 70$. Zo herhalen de leerlingen de tafel van 7 vijf keer (vijf onderdelen). Herhaal deze cyclus meerdere keren met andere tafels, zodat kinderen met verschillende tafels oefenen.

Uitleg onderdelen

Onderdeel 1. Springen op de getallen.

Onderdeel 2. Slalommen om de pionnen (cijfers aantikken).

Onderdeel 3. Hinkelen op de getallen.

Onderdeel 4. Spring schuin naar voren over de lijn van links naar rechts.

Onderdeel 5. Gooi met de bal op de getallen die zijn getekend op de muur.

Differentiatie: Extra moeilijkheid om bij onderdeel 5 de bal in willekeurige volgorde te gooien op de getallen.

Herhaal dit met verschillende tafels. Bijvoor-

beeld de tafels die ze net geleerd hebben of waar ze moeite mee hebben.

Reflectie

Ga in een kring staan, gooi met een bal over. Degene die de bal krijgt toegeworpen zegt een som uit een afgesproken tafel ($1 \times 7 = 7$), dan gooit hij/zij de bal naar een ander. De volgende die de bal vangt zegt de volgende som ($2 \times 7 = 14$) enzovoorts.

Werkblad: circuitvoorbeelden

circuit 1

FINISH

START

circuit 2

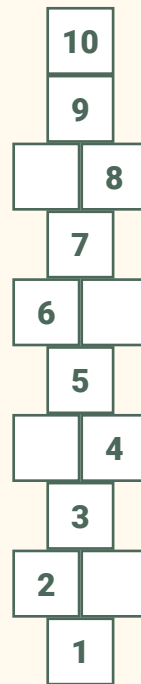
FINISH

START

circuit 3

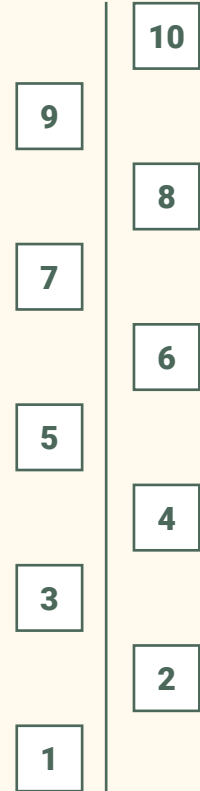
FINISH

START

circuit 4

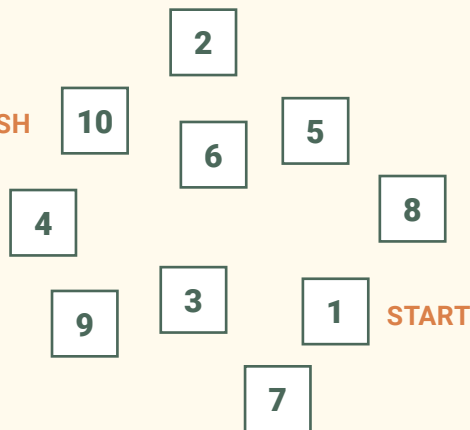
FINISH

START

circuit 5

FINISH

START

VOORBEREIDINGSTIJD

15 minuten

LESTIJD

40 minuten

taal

REN JE ROT NAAR SPELLINGSCATEGORIEËN

GROEP 5-6

LESDOEL

In deze les oefenen de leerlingen in tweetallen met de spellingscategorieën die ze al eerder in de klas hebben geoefend. Hierbij bewegen ze veel en helpen en controleren de leerlingen elkaar

Kerdoel 11: De leerlingen leren een aantal taalkundige principes en regels voor het spellen van woorden.

INHOUD

Vorbereiding

Verzamel de whiteboards, stiften en bakken. Heb je geen whiteboards? Met zelfklevend whiteboardfolie en stukken karton maak je makkelijk een aantal whiteboards. Als alternatief kun je ook klemborden, A4 papier en potloden gebruiken.

Print en knip de categoriekaartjes uit de bijlage uit (meerdere keren als je wilt). Lamineer ze als

BENODIGDE MATERIALEN

- Per tweetal een whiteboard (A4-formaat) met stift (of een stuk karton met zelfklevend whiteboardfolie)
- Categoriekaartjes uit bijlage
- Twee bakken
- Stoepkrijt

je ze vaker wilt gebruiken. Zijn er categorieën die je nog niet hebt behandeld, laat deze er dan uit. Of kies de categorieën uit die jij wilt oefenen met de leerlingen.

Inleiding

De leerlingen worden verdeeld in tweetallen. Eén van het tweetal staat klaar bij het startpunt. De ander heeft een whiteboard met een stift. Buiten staan twee bakken met spellingscategorieën.

Aan de slag

Op het startsignaal van de leerkracht rennen de leerlingen naar de bakken, halen een spellingscategorie op en rennen terug. De andere leerling van het tweetal bedenkt een woord bij de spellingscategorie en schrijft het woord op. Vervolgens rent de ander terug met het kaartje en pakt een nieuw kaartje uit de bak. Op het stopsignaal controleren de leerlingen elkaars woorden. Ze leggen elkaar de bijbehorende spellingsregel/categorie uit. De leerlingen kunnen hun categorieënkaart gebruiken voor extra ondersteuning. Op het tweede startsignaal gaat de tweede ronde van start.

Differentiatie: Je kunt ook kiezen voor andere bewegingsvormen dan rennen, zoals huppelen, hinkelen of springen. Daarnaast kun je ook na een paar rondes nieuwe tweetallen maken zodat ze met een ander maatje kunnen oefenen.

Reflectie

Maak een kring, en vraag iedere leerling om met stoepkrijt een woord op de grond te schrijven, dat hij/zij tijdens de les is tegengekomen. Als iedereen dat gedaan heeft, kies je een paar leerlingen uit die mogen vertellen bij welke categorie het woord hoort en eventueel welke spellingsregel erbij hoort.

Werkblad 1: spellingscategorieën

Woord begint met v	Woord begint met f	Woord begint met s
Woord begint met z	Woord met sch	Woord met shr
Woord met ng	Woord met nk	Woord met aar
Woord met eer	Woord met oor	Woord met uur
Woord met eur	Woord met aai	Woord met ooi
Woord met oei	Woord met ch	Woord met cht
Woord met ij	Woord met ei	Woord met au
Woord met auw	Woord met ou	Woord met ouw
Woord met c maar klinkt als k	Woord met c maar klinkt als s	Woord met z maar klinkt als s

Werkblad 1: spellingscategorieën

Woord begint met be	Woord begint met ge	Woord begint met ver
Woord begint met ont	Woord eindigt met te	Woord eindigt met ig
Woord eindigt met lijk	Woord eindigt met heid	Woord met tie maar klinkt als tsie
Woord eindigt met tje	Woord eindigt met je	Woord eindigt met etje
Woord eindigt met nkje	Woord met d maar klinkt als t	Woord met meervoud eindigt op s
Woord waarbij f verandert in v bij meervoud	Woord waarbij s verandert in z bij meervoud	Woord met meervoud eindigt op eren
Woord met uw	Woord met eeuw	Woord met ieuw

VOORBEREIDINGSTIJD

10 minuten

LESTIJD

30 minuten

kunstzinnige oriëntatie TEKEN-RENSPEL

GROEP 5-6

LESDOEL

De leerlingen oefenen met het natekenen van voorwerpen in de buitenruimte

Kerdoel 54: De leerlingen leren beelden te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren

INHOUD

Voorbereiding

Verdeel de klas in groepjes van 4 leerlingen. Geef elk groepje zes A4 papier (leerlingen gebruiken de voor- en achterkant), een klembord (of stuk karton) en 1 potlood en gum.

Inleiding

De leerlingen gaan een 'teken-renspel' doen. Eén iemand van het groepje gaat beginnen met tekenen. Deze wordt na drie tekeningen afge-
lost.

Aan de slag

De eerste leerling van elk groepje gaat iets uit de natuur/de omgeving tekenen wat ook op of rondom het schoolplein te vinden is. Denk aan takjes, kastanjes, eikels, boom, struiken en bladeren. Hier heeft hij of zij 1 minuut de tijd voor. Pas als de tekening af is, dan mag de tekenaar de tekening laten zien aan de groepsleden, eerder niet. De drie overige groepsleden rennen dan zo snel mogelijk naar het getekende voorwerp. De groepsleden moeten hierbij elkaars handen vasthouden. Heeft het groepje het voorwerp gevonden? Dan mag de tweede tekenaar aan de slag en zo rouleren ze. Het groepje dat als eerste 12 tekeningen goed geraden en gevonden heeft, heeft gewonnen. Stel hierbij wel als regel in dat je niet hetzelfde mag tekenen als een ander.

Reflectie

Laat de leerlingen de tekeningen met de voorwerpen ordenen op grootte (zoals deze in het echt zijn), op kleur (zoals deze in het echt zijn) etc. Welke tekening is het best te herkennen? Waarom? Zijn er dingen getekend die je normaal helemaal niet ziet liggen op het schoolplein?

BENODIGDE MATERIALEN

Per groepje:

- 6 witte A4 papier
- 1 potlood en 1 gum
- Klembord
- Stopwatch

VOORBEREIDINGSTIJD

10 minuten

LESTIJD

30 minuten

rekenen

LEVEND STRATEGO MET BREUKEN

GROEP 7-8

LESDOEL

De leerlingen leren door middel van levend Stratego op een leuke manier breuken vergelijken door ze gelijknamig te maken.

Kerdoel 25: De leerlingen leren aanpakken bij het oplossen van rekenwiskunde problemen te onderbouwen.

Kerdoel 26: De leerlingen leren structuur en samenhang van breuken op hoofdlijnen te doorzien en er in praktische situaties mee te rekenen.

INHOUD

Voorbereiding

Print de bijlage uit: 5x de rode kaartjes (team 1) en 5x de blauwe kaartjes (team 2). Knip alle kaartjes uit. Verzamel 2 bakken: rood en blauw en verzamel ook rode en blauwe lintjes om de teams herkenbaar te maken.

BENODIGDE MATERIALEN

- Geprinte en geknipte kaartjes met breuken
- Een rode en een blauwe bak
- Rode en blauwe lintjes (van de gymles)

Inleiding

Dit spel is een variant op levend Stratego. Niet met de generaal, verkenners of bom, maar met breuken. De leerlingen gaan breuken vergelijken door ze gelijknamig te maken om te zien welke groter is. Oefen (binnen) eerst met de leerlingen het gelijknamig maken van breuken.

Aan de slag

Verdeel de klas in twee teams (rode kaartjes en blauwe kaartjes) en deel de gekleurde lintjes uit aan de teams. Als leerkracht sta je op een centrale plek om nieuwe kaartjes uit te delen. Zet bij jou ook de rode en blauwe bak neer, daar worden de gewonnen kaartjes ingelegd. Iedere leerling krijgt een kaartje met een bepaalde breuk erop. Elke leerling gaat een leerling uit het andere team tikken. Degene met de grootste breuk krijgt het kaartje van de ander. Het gewonnen kaartje brengt de leerling naar de blauwe of rode bak (kleur van zijn/haar eigen team) en gaat vervolgens weer een andere leerling van het andere team tikken. Degene die zijn kaartje heeft afgegeven, mag bij de leerkracht een nieuw kaartje ophalen. Is de breuk gelijk, dan hoeft geen van beiden het kaartje te geven. Elke leerling zoekt dus steeds weer een andere leerling van het andere team om meer kaartjes te verzamelen.

Het spel stopt na een kwartier of als de kaartjes van een team op zijn. Het team met de meeste kaartjes van het andere team is de winnaar.

Reflectie

Sluit de les af door iedere leerling een kaartje met een breuk erop te geven. Laat de leerlingen een rij maken van grootste breuk naar kleinste breuk. Hierbij moeten ze weer met elkaar vergelijken en op de juiste plek gaan staan. Op deze manier moet iedereen zelf actief nadenken en zie je als leerkracht welke leerlingen de breuken begrijpen en welke leerlingen er nog moeite mee hebben.

Staat iedereen in de rij? Controleer dan met elkaar of de rij inderdaad van groot naar klein is.

Werkblad 1: Team Blauw

Team blauw		
$\frac{1}{2}$	$\frac{2}{6}$	$\frac{2}{4}$
$\frac{2}{10}$	$\frac{2}{12}$	$\frac{2}{14}$
$\frac{2}{16}$	$\frac{2}{18}$	$\frac{4}{8}$
$\frac{4}{12}$	$\frac{3}{12}$	$\frac{3}{15}$
$\frac{4}{24}$	$\frac{3}{21}$	$\frac{1}{8}$
$\frac{2}{18}$	$\frac{2}{20}$	$\frac{2}{10}$
$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{8}{16}$

Werkblad 2: Team Rood

Team rood		
$\frac{1}{2}$	$\frac{2}{6}$	$\frac{2}{4}$
$\frac{2}{10}$	$\frac{2}{12}$	$\frac{2}{14}$
$\frac{2}{16}$	$\frac{2}{18}$	$\frac{4}{8}$
$\frac{4}{12}$	$\frac{3}{12}$	$\frac{3}{15}$
$\frac{4}{24}$	$\frac{3}{21}$	$\frac{1}{8}$
$\frac{2}{18}$	$\frac{2}{20}$	$\frac{2}{10}$
$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{8}{16}$

VOORBEREIDINGSTIJD

10 minuten

LESTIJD

15 minuten

taal

OEFENEN MET ALS-DAN EN IS-ZIJN

GROEP 7-8

LESDOEL

Oefenen met het gebruik van de woorden als en dan en is en zijn in zinnen.

Kerdoel 11: De leerlingen leren een aantal taalkundige principes en regels.

INHOUD

Voorbereiding

Print de vellen met woorden ALS, DAN, IS en ZIJN uit. Bedenk waar je deze wilt ophangen of neerleggen en zorg dat dat lukt met tape of een punaise (of iets dergelijks). Print ook de zinnen om zelf voor te lezen.

Inleiding

De leerlingen gaan buiten aan de slag met het oefenen van 'als' en 'dan' en 'is' en 'zijn' in zinnen. Maak buiten een kring en bespreek de verschillende woorden. Wat voor soort woorden zijn het en in welke gevallen gebruik je welk

woord. Oefen alvast 1 of 2 zinnen. Die kun je met stoepkrijt op de grond laten schrijven.

Aan de slag

Buiten hang je eerst de woorden ALS en DAN op, daar beginnen de leerlingen mee. Zet de leerlingen klaar op een afstandje vanaf waar je de woorden hebt opgehangen (of neergelegd). Lees de eerste zin voor (zonder het woord te zeggen, natuurlijk). Heb je de zin voorgelezen, dan mogen de leerlingen rennen naar het juiste woord. Daarna komt iedereen weer terug. Wie bij het juiste woord stond, mag bij jou een fiche komen halen. Zo ga je alle zinnen af. De bewegingsvorm kun je variëren: hinkelen, huppelen, springen.

Heb je alle zinnen gedaan, dan tel je wie de meeste fiches heeft. Daarna hang je IS en ZIJN op. De werkvorm is verder hetzelfde.

Reflectie

Ga in een kring staan. Herhaal nog een keer de zinnen met 'is' en 'dan'. Laat om de beurt een leerling de zin afmaken.

BENODIGDE MATERIALEN

- 2 vellen met ALS, DAN, IS en ZIJN
- Tape of punaise om de vellen op te hangen
- Uitgeprinte vellen met zinnen om voor te lezen
- Fiches als beloning voor het juiste woord

Werkblad 1: zinnen om te lezen

'als' en 'dan'	
1	Een frikandel is niet zo lekker ... (als) een malse biefstuk.
2	Een uur duurt echt niet langer ... (dan) vier keer een kwartier.
3	Ik slaap liever op de bank ... (dan) op een lekkend luchtbed.
4	Aardbeien zijn lekkerder ... (dan) bramen of frambozen.
5	Ik vond die film echt minstens net zo goed ... (als) het boek.
6	Je tekening is echt veel mooier ... (dan) de vorige keer.
7	Net zo slim ... (als) de juf (meester) zijn maar weinig kinderen.
8	Het weer is stukken minder lekker ... (dan) een week geleden.
9	Wie wil niet net zo rijk zijn ... (als) een multimiljonair?
10	Jezelf vergissen is hetzelfde ... (als) een foutje maken.

Werkblad 1: zinnen om te lezen

'is' en 'zijn'	
1	Het complete elftal ... (is)
2	De politie ... (is)
3	De meeste medici ... (zijn)
4	Alle spelers van het elftal ... (zijn)
5	Een aantal media ... (is)
6	De hele klas ... (is)
7	Alle groepsleden ... (zijn)
8	Alle leden van het bestuur ... (zijn)
9	De vier bandleden ... (zijn)
10	De vereniging van medici ... (is)
11	Alle leerlingen ... (zijn)
12	Vertegenwoordigers van de politie ... (zijn)
13	Sommige media ... (zijn)
14	De meeste kinderen ... (zijn)
15	De hele groep ... (is)
16	De vierkoppige band ... (is)
17	Een aantal kinderen ... (is)
18	Het voltallige bestuur ... (is)

als

dan

Werkblad 2: woorden om op te hangen

is

zijn

VOORBEREIDINGSTIJD

10 minuten

LESTIJD

20 minuten

geschiedenis

MEMORY UIT DE TIJD

GROEP 7-8

LESDOEL

Leerlingen leren door middel van samenwerking en het spel memory wanneer belangrijke gebeurtenissen in de geschiedenis plaats vonden.

Kerdoel 52: De leerlingen leren over kenmerkende aspecten van verschillende tijdvakken

Kerdoel 53: De leerlingen leren over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis

INHOUD

Voorbereiding

Print de gebeurtenissen en jaartallen met afbeeldingen vijf keer uit. Knip ze los van elkaar en leg ze in vijf grote vierkanten op het schoolplein. Als het winderig is, kan je er pionnen of pittenzakjes opleggen, zodat ze niet weg waaien. Vijf meter verder zet je een pion. Verdeel de klas in vijf groepjes. Elk groep gaat bij een pion staan.

BENODIGDE MATERIALEN

- Stift
- Bijlage: foto's van tijdperk met jaartallen en historische gebeurtenissen
- Pionnen

Inleiding

Je start met een gezamenlijke uitleg voor alle groepjes. Je legt uit dat ze het spel memory gaan spelen. Onder de vellen papier staan jaartallen met een afbeelding en historische gebeurtenissen. Het is de bedoeling dat ze het juiste jaartal en afbeelding combineren met de juiste historische gebeurtenis. Leg uit dat elk groepje een eigen vierkant heeft. Iedereen in dat groepje mag om de beurt naar de memory rennen en twee papiertjes omdraaien. Als ze het goed hebben, pakken ze de kaartjes op en rennen ze terug. Dan mag de volgende het proberen. Als ze het fout hebben rennen ze ook terug maar dan zonder kaartjes.

Aan de slag

Zet alle groepjes klaar en tel af om te starten. De groepjes gaan nu zelf aan de slag met memory spelen. Wie is als eerste klaar?

Differentiatie:

Je kan het ook moeilijker maken door meer gebeurtenissen en jaartallen toe te voegen. En in plaats van memory kan je er ook een speurtocht van maken. Verstop de plaatjes over het hele schoolplein en laat de leerlingen de juiste plaatjes bij elkaar zoeken.

Reflectie

Maak gezamenlijk een tijdlijn (van alle plaatjes en gebeurtenissen). Laat om de beurt een leerling binnen een halve minuut aan de anderen uitleggen waarom het een bijzondere gebeurte-

nis in de geschiedenis is. Komen de leerlingen er zelf niet uit? Ondersteun dan als leerkracht.

Nakijkblad	
Tweede Wereldoorlog	1940 - 1945
Koude Oorlog	1947 - 1991
Overlijden Julius Caesar	44 voor Christus
Eerste Wereldoorlog	1914 - 1918
Tachtigjarige oorlog	1568 - 1648
Ontdekking van Amerika	1492
Afschaffing slavernij Nederland	1863
Overlijden Napoleon	1821
Watersnoodramp	1953
Aanslag op World Trade Center	2001
Hunebedden	3000 voor Christus
Overlijden Willem van Oranje	1584
Grondwet van Thorbecke	1848
Suriname Onafhankelijk	1975
Oprichting EU	1993

Tweede Wereldoorlog

1940 - 1945

Koude Oorlog

1945 - 1991

Overlijden Julius Caesar

44 voor Christus

Eerste Wereldoorlog

1914 - 1918

Tachtigjarige oorlog

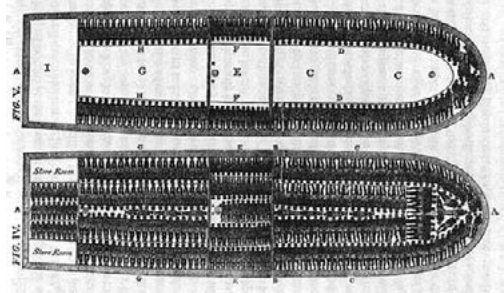
1568 - 1648

Columbus ontdekt
Amerika

1492

Afschaffing
Slavernij Nederland

1863

Overlijden van
Napoleon

1821

Watersnoodramp

1953

Aanslag op
World Trade Center

2001

Hunebedden

3000 voor Christus

Overlijden
Willem van Oranje

1584

Grondwet van
Thorbecke

1848

Suriname Onafhankelijk

1975

Oprichting EU

1993

Materialenlijst

Bij elke buitenles in deze bundel staat een kleine materialenlijst. Voor veel lessen heb je dezelfde dingen nodig. Hieronder een lijst met materialen die je veelvuldig bij buitenlessen kunt inzetten. Sommige daarvan heb je vast al wel op school.

- **Klemborden**

Deze kan je ook zelf maken: knip een stuk stevig karton uit, net iets groter dan een A4. Of vraag een handige ouder om houten plankjes te zagen. Doe een postelastiek om de bovenkant, daar kan het papier onder geklemd worden.

- **Whiteboardjes met stiften**

Deze kan je ook zelf maken: knip een stuk stevig karton op A5 of A4 formaat. Plak daar zelfklevend whiteboardfolie op.

- **Stoepkrijt**
- **Pionnen**
- **Hoepels**

- **Bal**

- **Pittenzakjes of andere zwaardere materialen, zoals stenen of blokken, tegen het wegwaaien van papier of kaarten**
- **Cijfer- en lettermatjes**
- **Grote dobbelstenen van foam**
- **Meetlinten van bijvoorbeeld 20 meter**
- **Touw**
- **Stopwatch**
- **Fluitje**
- **Fiches**
- **Gelamineerde letterkaarten, woordkaarten, getallenkaarten, breukenkaarten, procentenkaarten, sommenkaarten**

Colofon

Vormgeving

Chantal Vansuyt – Inpetto_visuele communicatie

Contact

info@buitenlesdag.nl

www.buitenlesdag.nl

Copyright © 2019 Jantje Beton en IVN, Utrecht

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze, hetzij digitaal, als hardcopy of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Uitzondering hierbij betreft het verspreiden van desbetreffende informatie binnen uw school ten behoeve van de organisatie en realisatie van buitenlessen.

BUITENLESDAG

www.buitenlesdag.nl